

Prof. Dr. Aziz Sancar ile Cumhuriyetin 100. Yılına Özel Röportaj

Special Interview with Prof. Aziz Sancar on the 100th Anniversary of the Republic

Serkan Yorgancılar

Dr.

PhD.

E-Posta: serkanyorgancilar@gmail.com,

ORCID ID: 0000-0002-9624-6966

Halil Ecer

Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı

PhD Student, Ankara Hacı Bayram Veli University, Graduate School of Education, Department of Sociology

E-Posta: ecer.halil@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-3139-413X

Makale Bilgisi/Article Information

Makale Türü / Article Type: Röportaj / Interview

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Kış-Aralık/ Winter-December

Geliş/Received: 25 Ekim/October 2022

Kabul/Accepted: 19 Kasım/November 2022

Yayın/Published: 31 Aralık/December 2022.

Atıf/Cite As

Yorgancılar, Serkan-Ecer, Halil. "Prof. Dr. Aziz Sancar ile Cumhuriyetin 100. Yılına Özel Röportaj". *Demokrasi Platformu Dergisi*, 11 (37), 2022, 11-18.

İntihal/Plagiarism

İntihal Taraması/Plagiarism Detection: Bu makale intihal taramasından geçirildi ve intihal tespit edilmemiştir. /This paper was checked for plagiarism. No plagiarism detected.

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur/It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited (Serkan Yorgancılar-Halil Ecer)

Finansal Destek / Grant Support: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadıklarını beyan etmiştir. / The authors declared that this study has received no financial support.

Web: <https://www.demokrasiplatformu.com/dergi>

e-mail to: demokrasiplatformudergisi@gmail.com

Copyright © Published by Serkan Yorgancılar, Ankara-Turkey.

Öz

Toplumların gelişim ve ilerlemesinin temel dinamiklerinden bir tanesi de dünya çapında tanınmış, kabul edilmiş otoriteler, markalaşmalar ve kurumlar inşa etmektir. Bilim ve sanat alanında yetiştirilen değerler sadece kendi kariyerleri açısından değil toplumların birbiri ile geliştirdiği ilişkilerin geliştirilmesine de büyük olanaklar sağlamaktadır. Türk toplumunun tarihte dünyaya miras bıraktığı güçlü bir şeceresi mevcuttur. 21.yy'da dünya toplumları arasında bilim ve teknik alanındaki rekabet yeni değerlerin üretilmesini sağlamıştır. Özellikle bazı otoriteler tarihsel köklerini sağlamlaştırarak daha da ön plana çıkmaktadır. Nobel, Bilimler Akademisi gibi tematik alanlarda dünyanın en etkili isim ve çalışmaları bütün dünyaya tanıtan otoriteler herkes tarafından kabul görülmektedir. 2015 yılında Nobel Kimya Ödülü alan Prof. Dr. Aziz Sancar Türk toplumunun tarihe miras bıraktığı son değerlerin başında gelmektedir. Bu bağlamda çalışmanın konusu Türkiye Cumhuriyetinin 100. Yılında Türk toplumunun dünya arenasındaki konumu, mevcut gelişimi ve değerlerin yeniden inşa sürecini Prof. Dr. Aziz Sancar ile tartışıyoruz/röportaj. Bu tartışma 21. Yy'da Türk değerlerinin dünyadan görünüşü, gençlik değerleri ve bilim-kültür çerçevesinde gerçekleşmektedir.

Anahtar Kavramlar: Aziz Sancar, Cumhuriyetin 100. Yılı, Türk dünyası, Nobel

Abstract

One of the basic dynamics of the development and progress of societies is to build world-renowned and accepted authorities, branding and institutions. The values cultivated in the field of science and art provide great opportunities not only for their own careers, but also for the development of the relations that societies develop with each other. Turkish society has a strong pedigree inherited throughout history. In the 21st century, the competition in the field of science and technique among the world societies has led to the production of new values. In particular, some authorities come to the fore by strengthening their historical roots. The authorities that introduce the world's most influential names and studies in thematic fields such as Nobel and Academy of Sciences are accepted by everyone. Recipient of the Nobel Prize in Chemistry in 2015, Prof. Dr. Aziz Sancar is one of the last values that Turkish society left a legacy to history. In this context, the subject of the study is the position of Turkish society in the world arena, the current development and the rebuilding process of values in the 100th Anniversary of the Turkish Republic. Dr. We are discussing/interview with Aziz Sancar. This discussion takes place within the framework of the world view of Turkish values, youth values and science-culture in the 21st century.

Keywords: Aziz Sancar, 100th Anniversary of the Republic, Turkish world, Nobel

“Ya kardeşim, başka ne yapılır? Bu, Cumhuriyetin madalyası.”

Röportaj Soruları

Nobel ödüllü Türk Profesör Aziz Sancar, aldığı Nobel Ödülü’nü Anıtkabir’de sergilemek üzere bağışladı. Neden sorusuna ise bu metnin başlığındaki cevabı verdi: ““Ya kardeşim, başka ne yapılır? Bu, Cumhuriyetin madalyasıdır.” Orhan Bursalı’nın kaleminden çıkan “Aziz Sancar ve Nobel’in Öyküsü” adlı kitapta yaşanan süreçlerin ayrıntılı fihristi bulunmaktadır. Aziz Sancar’ın Anıtkabir’e bağışladığı ödülünün hikayesi bir cumhuriyet hikayesidir. Cumhuriyetin 100.yılında yapılacak en anlamlı iş Aziz Sancar gibi bir gururun cumhuriyete bakışını ortaya koymaktır. Anıtkabir ve Nobel Ödülü temasına dair Aziz Sancar’ın söyleyecekleri var; “Atatürk ve Cumhuriyet’in bilimsel devrimlerine çok şey borçluyum. Düşünün bir; Sakarya Savaşı’nın en çetin günleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde eğitim reformu üzerine tartışılıyor. Çünkü biliyor Atatürk, bu ülkede eğitim ön plana çıkarılmazsa bir yere varılamaz. Bunu hayranlıkla karşılamamak mümkün değil. Tüm bunlar bugün için de geçerli. Eğer Türkiye eğitime gereken önemi vermezse, kalkınmasını eğitim üzerine kurgulamazsa uluslararası arenada refah seviyesini arttırması mümkün olmaz. Ailemden büyük destek gördüm ve Türkiye’de harika öğretmenlerden çok iyi bir eğitim aldım. Bu ödül gökten inmiş bir ödül değildir, çok çalışmanın ve iyi eğitimin sonucudur.” Her fırsatta Nobel ödülüne giden serüvenin Cumhuriyetin değerleri ile yakından ilgili olduğunu dile getiren Sancar, “Bu Atatürk’ün ve Cumhuriyetin madalyasıdır, madalyayı Ata adına aldım, Ata’ya aittir ve yeri de Ata’nın yanındır” diyerek 100. Yılda umudun yeşermesine vesile olmuştur. Şimdide Aziz hoca ile yaptığımız Cumhuriyetin 100.Yılına Özel röportajına geçelim.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: 2023 yılında cumhuriyetin 100. Yılına kutluyor olacağız. Hepimiz için çok önemli bir dönüm noktası olduğunu düşünüyoruz. 100 yıllık süreç içerisinde cumhuriyetimizin çok farklı alanlarda kazanımları oldu. Bundan sonra da ülkemiz için daha güzel şeyler olacağı inancındayız. Bu konuda siz neler söylemek istersiniz.

Aziz Sancar: Asırlık olmak her anlamda güçlü kurumsallaşmaları beraberinde getirmektedir. Asırlık olmak büyük bir özgüveni de içerisinde barındırmaktadır. Yani bir asır önce kurulan bir cumhuriyet bu gün dünyaya daha cesur bakabilecek potansiyeli kendinde görebilmektedir. Bir asır öncesinden bakıp

bir asır sonrasını görebilmek bu cumhuriyetin kurucu değerlerinin geniş vizyonu ile alakalıdır. Bu ayrıntıyı kaçırmamak lazım yani 100 yıl önce nasıl şartlarda bir inşa sağlandı bu gün ne durumdayız. Bunun mukayesini yapmamız gerekmektedir. Ben kendi adıma Atatürk ve Cumhuriyet'in bilimsel devrimlerine çok şey borçluyum. Düşünün bir; Sakarya Savaşı'nın en çetin günleri ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde eğitim reformu üzerine tartışılıyor. Çünkü biliyor Atatürk, bu ülkede eğitim ön plana çıkarılmazsa bir yere varılamaz. Bunu hayranlıkla karşılamamak mümkün değil. Tüm bunlar bugün için de geçerli. Eğer Türkiye eğitime gereken önemi vermezse, kalkınmasını eğitim üzerine kurgulamazsa uluslararası arenada refah seviyesini arttırması mümkün olmaz. Ben bireysel sorumluluğumda bunu görebilmekteyim. Bir de toplumsal sorumluluğumuz var ve bu kollektif bilincin inşası ile mümkün olabilecek bir şeydir. Yani toplumsal şuur artık daha özgüvenle ele alınabilir ve dünya sahnesine asırlık bir cumhuriyet olarak çıkıyoruz. Bu inanılmaz heyecanlandıran bir gurur.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: Bir Türk bilim adamı olarak dünyanın en saygın bilim ödülü olan Nobel ödülünü almaya hak kazandınız. Bu, sizin için ne kadar büyük bir onur kaynağı ise bizler içinde o kadar büyük bir onur kaynağıdır. Bu ödülü almaya hak kazanarak çok büyük bir örnek model oluşturdunuz. Ödülünüzü de Anıtkabir müzesine bağışladınız. Nobel ödülü bir bilim insanı için sizce ne anlam ifade eder?

Aziz Sancar: Bu ödül bana göre Cumhuriyetin madalyasıdır. Dolayısıyla onu Anıtkabir müzesine bağışlamaktan başka daha ne yapılabilir di ki! Bu ödül gökten inmiş bir ödül değildir, çok çalışmanın ve iyi eğitimin sonucudur. Bu Atatürk'ün ve Cumhuriyetin madalyasıdır, madalyayı Ata adına aldım, Ata'ya aittir ve yeri de Ata'nın yanındır.

Elbette yaptığınız çalışmaların takdir edilmesi ödüle layık görülmesi önemlidir fakat insanlığa yapılan katkının hazzı ödülün çok ötesinde bir durumdur. Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları Cumhuriyetin kurulmasına öncülük ederken Türk Milletinin ilelebet refah içerisinde yaşayarak dünya uygarlıkları seviyesinde hayat sürmesini sağladı. Cumhuriyet değerleri ile büyüyen gençlerin dünyada, Türkiye Cumhuriyetini temsil ederek bu değerlerin insanlık için önemini ortaya koymaktadır. Nasıl ki tarihe damga vuran ecdadımız bu gün hala tüm kuvveti ile hissediliyorsa Atatürk'ün kurduğu cumhuriyet değerleri de insanlığın kurtuluşuna öncülük etmelidir.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: Toplamlar kendi gelişimlerinde bir tarih anlatısı sunmakta ve her toplum kendini diğer toplumlarla mukayese ederken kendinde üstünlük nişaneleri taşımaktadır. Özellikle küreselleşme ile birlikte kültürel akışkanlıkların uzakları yakın ettiği ve artık insan hareketliliğinin kolaylaştığı bir dönemde toplumların birbirini tanınması bilmesi de kolaylaşmaktadır. Bu bağlamda Size göre Amerika’da Atatürk ve Cumhuriyet yeterince tanınıyor mu/biliniyor mu?

Aziz Sancar: “Eşim Gwen benimle tanışana kadar Osmanlı İmparatorluğu’nu hiç duymamıştı ve bu bana ilk başta çok ilginç geldi. Ancak şimdi arabasının plakasında “Türk Evi” yazıyor ve burada şu anda Türkiye’nin fahri konsolosu. Demek istediğim şu ki, sadece Gwen değil bütün Amerikalılar Türkiye’yi ve Türkler’i tanımıyorlar. Bu konuşmamızı filme alan kişi, Atatürk’ün resmini koymak istediğimde buraya, “bu adam kim?” diye sordu. “Atatürk” dedim. Atatürk’ü hiç duymamış. Bu gerçekten beni çok üzdü. Yani Amerikalılar’ın bizden hiç haberi yok. Bu benim için hem üzücü hem de hiç beklemediğim bir durumdu. Amerikalılar’ın çoğu Gandhi’yi, Mao’yu, Mandela’yı tanır. Ama Atatürk hepsinin önderiydi, hepsi Atatürk’ü örnek almış insanlar. Atatürk, bütün dünyada istiklal savaşı fikrinin başlamasına sebep olan adam, Amerikalılar tarafından neredeyse hiç tanınmıyor. Her zaman söylediğim gibi, eğer karşınızdakinden saygı istiyorsanız önce kendinize saygı göstereceksiniz. Gwen’le olan ilişkimizde, ona insanımızı, kültürümüzü ve tarihimizi anlattım. O da sadece benim söylediklerimle yetinmedi. Kendi de hem Türk kaynakları hem de yabancı kaynakları, Türkiye hakkında objektif olan kitapları okudu, ve bizim büyük bir millet, büyük işler başarmış bir millet olduğumuzu ve Atatürk’ün olağanüstü işler başarmış bir devlet adamı olduğunu anladı. Şimdi bunları biliyor ve o yüzden Türkler için yaptıklarını içinden gelerek yapıyor. Birçok Türk’ten daha fazla Türk oldu diyebilirim.”

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: İnsanoğlunun varlığından itibaren kuşaklar arası farklılıklar mevcuttur. Bu kuşaklararası farklılıklarda gençlere sürekli telkinler yapılıyor ve onların değerler üzerine yetişmesine odaklanan bir yaklaşım mevcuttur. Siz 21.yy gençleri ve aynı zamanda Cumhuriyetin 100.yıl gençlerine neler söylemek istersiniz

Aziz Sancar: Atatürk’ün başlattığı devrimleri, Atatürk’ün bilime verdiği önemi hiç unutmamak ve Atatürk’ün söylediği “Cumhuriyeti biz kurduk.

Cumhuriyeti sizler yaşatacaksınız ve Cumhuriyeti yaşatmanın tek yolu bilim yapmaktır.” sözünü hiç unutmamaları gerektiğini söylemek isterim. Umarım sizin nesliniz ve sizden sonra gelecek nesiller ülkemizi daha ileriye götürürler ve biz de ABD, Avrupa ve tüm batı dünyası düzeyinde bilim yaparız. Bu perspektifte baktığımızda aslında bizim bu gün söyleyeceğimiz şeyi Atatürk, 100 öncesinde söylemiş zaten. Bizler ancak onun söylediklerini tekrardan hatırlatmakla mükellefiz. Yani gençlerin bir ülkenin dinamizmi olduğunu göz önünde bulundurmak lazım sadece oy kaygısıyla ya da gönüllü emek edinim biçimi olarak gençleri ele aldığımızda yanılırız. Bu sebeple gençlerin ülkenin gergin atmosferinin dışında yer almaları gerekmektedir. Bu yanıla aslında gençlere değil biz büyüklerin huzurlu bir ülke için çalışmalara ağırlık vermemiz gerekmektedir. Gençlerin yaratıcı enerjilerini doğru yerlere kanallize etmediğimiz müddetçe ilerleme kaydetmemiz mümkün değildir. Gençlerin bizlerin dönüşüm biçimlerini değiştirecek ve özgüvenleri ile ortaya koyacağı projeler ve faaliyetler yapması gerekmektedir. Bizleri de çağın ruhuna uygun biçimde dönüştürmeleri gerekmektedir. Yani bu zamana kadar büyükler gençleri dönüştürürdü artık gençler büyükleri dönüştürmektedir. Bu değerlerin reddi veya geleneğe karşıtlık değil sadece toplumsal dönüşümün güncellenmesini sağlamaktır.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: Gençler için söylediklerinizden yola çıkarak Mardin’den ABD’ye uzanan bir serüveniniz var. Bütün dünyada fırsat eşitliğinin sağlanması uzun zamanlar aldı ve halen çoğu yerde de sağlanabilmiş değil. Mardin’in bir köyünden başlayan ve Nobel’e uzanan süreçte bir cumhuriyet genci olarak bizlere neler söylersiniz?

Aziz Sancar: Cumhuriyet demek tam da budur aslında. Yani Mardin’in uzak bir köyünden yola çıkmak isteyen birinin azmi ile arzuladığı seviyeye ulaşabilmektir. Roma İmparatorluğunda bir köylüyseniz sizlerin sınıf atlaması mümkün değil, 21.yy’da hala dünyanın bazı bölgelerinde kast sistemleri mevcut. Yasal olarak kast sürmese dahi zihinsel ve kültürel kodlarla devam etmektedir. Yani çiftçinin oğlu çiftçi, öğretmenin çocuğu öğretme olacak diye bir yargının ortadan kalkması cumhuriyetle mümkün oldu. Cumhuriyet, tüm insanların eşitliği üzerinden yola çıkar. Her kesin eşit oy’a sahip olması gibi tabi bu en ilkel eşitlik biçimidir, daha sonra yasalar önünde eşit olmak, çiftçi babanın oğlu cumhuriyetin başına geçebilecek aşamaya kadar. Eğer cumhuriyet olmazsa idi şu anda makam mevki sahipleri olan çoğu kişi yerlerinde olamazdı. Çünkü cumhuriyet emek verenin verdiği emeğinin karşılığını alması için bir sigortadır.

Ben de işte gayet taşrada okudum ve ailemin geniş vizyonuna çok çalışmayı da ekleyince İstanbul Üniversitesi serüveni ve bu gün işte buradayız. Çok kez çocukluğumdan, eğitim hayatımdan söz ettiğim için çok değinmeyeceğim. Fakat belki ilk defa cumhuriyet ekseninde sürece bakabiliriz. Cumhuriyette çocuk olmak genç olmak yüksek statülü bir şeydir. Yani cumhuriyet geleceğini gençlere ve onların hayalleri üzerinden inşa eder. Bu yüzdendir, Mustafa Kemal Atatürk'ün gençlik vurgusu çok kuvvetlidir. Bu durumu iyi okumak gerekir. Yani paranız çok olsun, yer altı yer üstü kaynaklarınız çok olsun demiyor. Gençlerin daima cumhuriyetin bekçisi, güçlü, çevik ve fikri hür bireyler olmasını istemektedir. İşte bu anlayış Anadolu'nun herhangi bir taşta kasabasında çıkıp şu an dünyanın farklı yerlerinde üst konumda olan insanlarımız var. Biz aynı zamanda genç bir cumhuriyetiz. 100.Yılımızı büyük bir coşkuyla kutlayacağız. Fakat aslında ülkeler için 100 yıl çok uzun bir dönem değildir. Bu sebeple halen gelişmeye devam ediyoruz. Eksikliğiyle fazlasıyla cumhuriyetin insanlarımıza sunduğu fırsattan yararlanabiliyoruz.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: Cumhuriyeti farklı bir perspektifle ele almak zihin açıcı oldu. 100.yılda cumhuriyet milletimizin tarih karşısında özgüvenini artıracak bir sembol niteliğini alacağına benziyor. Çünkü bütün coşku 100.yıl heyecanı ile sokaklardan hissediliyor. Bu konu hakkında neler söylemek istersiniz?

Aziz Sancar: Milletler çoğu zaman kendi tarihinden beslenerek gelecek perspektiflerini geliştirirler. Bizim tarihimiz için bu durum çok farklıdır. Çünkü çok az medeniyet dünyanın birçok yerinde hüküm sürmüş, kültürel alışverişte bulunmuş ve aynı zamanda kültür inşa etmiştir. Yani kıtaları yönetmek ve buradaki insanlara adalet terazisinde yaklaşmak her medeniyetin başarabileceği bir iş değil. Öte yandan 20.yy'ın başlarını hatırlayınız Birinci Cihan Savaşının yaraları henüz sarılabilmiş değil. Devlet yaklaşımlarında inanılmaz paradigmlar değişiklikleri gerçekleşmekte. Aynı zamanda ekonomik sistemlerde farklı yaklaşımlar mevcut. Bu durumda yapılacak iki şey söz konusudur. Birincisi milli birliğini sağlayacak değerler üzerinden birleşme ikincisi ise başka milletlerin kaynaklarını ve enerjilerine el koyarak kendini var etme. Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşları birincisi seçti. Yani Anadolu coğrafyasında olan bütün farklılıkları zenginlik olarak değerlendirip cumhuriyetin temellerin attılar. Ve ilk defa "köylü milletin efendisidir" diyerek üretim ile cumhuriyetin geleceğini güçlendirmek istedi.

“Köylü milletin efendisidir” sözüne dikkatlerinizi çekmek istiyorum. O dönemin Avrupa’sında ve dünyanın birçok yerinde köylü kölelikle eş değer görülüyordu. Bir köylünün devlet ile karşılaşması sadece vergi toplama zamanlarına denk düşmektedir. Devlet miti köylünün belleğinde haşmetli ve bazen zorba olarak değerlendirilmekteydi. Fakat cumhuriyet ile birlikte efendi olma durumunu köylüye atfetmek siyasal ve sosyolojik açıdan bir devrimdir. Bu devrim köylü bir çocuğun devletin başına geçirecek veya Nobel ödülünü alacak seviyeyi inşa etme devrimidir. Bu sebeple gerek benim hayatımda gerek bilim dünyasındaki insanlarımızın serüveni benzeşmektedir. Yani günümüzde her başarıda cumhuriyetin izini görmek mümkündür. Bu vesile 100.yılında cumhuriyetin bilimde sanatta her alanda dünyada örnek olacak bireylerin yetişmesine ön ayak olacak temennisini paylaşıyorum.

Serkan Yorgancılar-Halil Ecer: Cumhuriyetin 100.yılında sizlerin perspektifi ile yeniden ve yeniden anlamlandırma heyecanı uyanmaktadır. Sona gelirken röportajımızı kabul ettiğiniz için teşekkür etmeden önce bizlere yani Türkiye Cumhuriyetine Nobel gibi prestijli bir ödül olarak bizleri gururlandırdığınız için teşekkür ederiz. Son olarak Cumhuriyetin 100. Yılından nasıl bir beklenti içerisindeyiz, yani nasıl yapmalı?

Aziz Sancar: Belki dışarıdan bir göz olarak değinmem gereken en önemli husus artık Türkiye’de kutuplaşmalar son bulsun isterim. Gençleri görüyorum siyasal ideolojilere saplanmış ve en güzel zamanlarını anlamsız kavgalara ayırmış durumdalar. Artık bu tür şeylerle uğraşmamak lazım. Özellikle gençlerin kendilerini geliştirebilecekleri ortamlar inşa etmeleri gerekmektedir. Ve bu ülkedeki anlamsız kavgalar son bulmalıdır. Eğer bizler iç huzuru sağlarsak dünya karşısında daha güçlü oluruz. Yine Mustafa Kemal Atatürk’ün yaklaşımıyla süreci değerlendirmek lazım yani “Yurtta Sulh Cihanda Sulh”. Bundan daha güzel bir yaklaşım olabilir mi? Ülkemizin güzel ve coşkulu insanları bir an evvel kendi aralarındaki anlaşmazlıkları çözüp önlerine bakmalı. 100.yılında dünyanın gerisinde olmamak için yöneteni ve yönetilenleri ile birlikte canla başla çalışıp çocuklarımıza bu cennet vatanda refah bir ömür sürmelerini sağlayabiliriz. Bu yanı sıra cumhuriyetimizin 100.yılı beni ayrıca heyecanlandırmaktadır. Bu heyecan geleceğin daha güçlü temeller üzerine inşa edilmesi ile alakalıdır.

